

La Xarxa d'Arxius Municipals fa 20 anys

3 desembre, 2024 - Jaume Enric Zamora Escala, Oficina de Patrimoni Cultural. Diputació de Barcelona

[Informació \(https://arxivers.com/ladada/categoria/informacio/\)](https://arxivers.com/ladada/categoria/informacio/)

[#Arxiusmunicipals \(https://arxivers.com/ladada/etiqueta/arxiusmunicipals/\)](https://arxivers.com/ladada/etiqueta/arxiusmunicipals/) [#JaumeEnricZamora](https://arxivers.com/ladada/etiqueta/jaumeenriczamora/)

[\(https://arxivers.com/ladada/etiqueta/jaumeenriczamora/\)](https://arxivers.com/ladada/etiqueta/jaumeenriczamora/) [#XAM \(https://arxivers.com/ladada/etiqueta/xam/\)](https://arxivers.com/ladada/etiqueta/xam/)

[#XAM20anys \(https://arxivers.com/ladada/etiqueta/xam20anys/\)](https://arxivers.com/ladada/etiqueta/xam20anys/)

Coneguem els antecedents de la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM) i les accions per celebrar dues dècades de la seva existència

Antecedents

Fer memòria és imprescindible per saber d'on venim, on som i ens dona la perspectiva per encarar el futur. Ja han passat 32 anys de l'inici del suport als ajuntaments en matèria d'arxius municipals per part de la Diputació de Barcelona.

Els arxius municipals a finals dels anys 1980 i principis dels 1990 presentaven en general una situació d'abandonament força considerable tal com revelaven dos treballs que va publicar la mateixa Diputació de Barcelona:

- ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS DE CATALUNYA. *Els arxius municipals a les comarques barcelonines*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1988.
- CASTILLO, Virgínia. *Els arxius municipals a la circumscripció de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1992.

Per entendre una mica millor el context d'aquells anys, com a fites destacables, l'any 1985 naixia l'Associació d'Arxivers de Catalunya i el 1987 s'endegaven les Primeres Jornades d'Arxivística de Catalunya a Ribes de Freser. Aquests dos esdeveniments van ajudar a perfilar i aglutinar la professió i, alhora, significaren les primeres passes envers una necessària normalització dels arxius i de l'arxivística catalana que ja serien imparables. En paral·lel, la llei 6/1985 d'Arxius també reclamava aquest redreçament dels arxius.

En aquella situació precària dels arxius municipals, l'any 1992 la Diputació de Barcelona des de la Secció de Patrimoni Cultural de l'Àrea de Cultura, precedent de l'actual Oficina de Patrimoni Cultural (OPC), va projectar el *Pla pilot d'arxius intermunicipals en la comarca del Bages* gràcies a l'activa col·laboració del Centre d'Estudis del Bages i de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

En dues fases, la primera l'any 1992 dos arxivers organitzaren els arxius municipals de Balsareny, Monistrol de Montserrat, Sant Joan de Vilatorrada i Sant Vicenç de Castellet. I en una segona fase, l'any 1994, s'organitzaren els arxius municipals d'Artés, Avinyó i, Castellbell i el Vilar.

Aquestes intervencions es formalitzaren a través d'un conveni de col·laboració entre la Diputació de Barcelona i cada ajuntament, en el que la diputació assumia el cost econòmic de l'organització de l'arxiu per part d'un arxiver. Els ajuntaments, un cop organitzats els arxius, assumien el seu manteniment amb la contractació d'un arxiver que alhora se'n cuidava d'uns quants d'aquests arxius organitzats. D'aquesta manera, naixia la figura de l'arxiver itinerant a casa nostra que tenia el seu paral·lel al país veí de França i a l'Estat espanyol per part de la Diputació de Sevilla.

En l'àmbit territorial de la demarcació de Barcelona aquesta fórmula va resoldre l'organització documental dels arxius municipals i va dignificar els espais d'arxiu, però no es va poder mantenir en tots els arxius esmentats, ja que els municipis van anar creixent en població i en gestió i, aquests primers arxivers compartits o itinerants van haver de centrar la seva dedicació únicament en els municipis de més població.

La dècada dels anys 1990 va estar marcada per la progressiva posada al dia dels arxius municipals, a través del model esmentat i oferint, alhora, des de la Diputació de Barcelona diferents línies d'assistència que van consistir en l'assessorament proper i efectiu als ajuntaments, l'elaboració de projectes viables d'organització dels arxius i dels seus equipaments, formació general i específica, publicacions tècniques i eines normatives en matèria d'arxius adreçades al personal tècnic i administratiu dels ajuntaments.

L'any 1998 es produeix un punt d'inflexió i es posen les bases per establir un equip d'arxivers propi de l'Oficina de Patrimoni Cultural per seguir cobrint la necessitat de molts ajuntaments en l'organització dels seus propis arxius municipals fins a arribar a l'actualitat a 218 arxius municipals organitzats de poblacions menors de 10.000 habitants, en la demarcació de Barcelona.

L'any 2001 s'aprova la Llei 10/2001 d'Arxius i gestió de documents, que responsabilitza a les administracions d'organitzar el conjunt de tota la documentació que produïen i rebien d'acord amb les seves competències i s'imposava el concepte de gestió documental que havien de dirigir alhora els arxivers i les arxiveres.

L'inici de la XAM

L'any 2004, l'Oficina de Patrimoni Cultural, amb el bagatge acumulat, constitueix la Xarxa d'Arxius Municipals (<https://www.diba.cat/es/web/opc/xam>) de la Diputació de Barcelona que és l'eina que garanteix el manteniment continuat a través d'un equip d'arxivers itinerants de tots aquells arxius municipals organitzats prèviament que ho sol·liciten a través del Programa de Manteniment, format per 164 arxius municipals en l'actualitat. I al mateix temps, des de la mateixa xarxa a través de la Central de Serveis Tècnics s'ofereixen, es coordinen i es comparteixen recursos i serveis arxivístics (tractament arxivístic, conservació preventiva-restauració, digitalització, central de préstec, compres conjuntes, formació, difusió) a 89 arxius municipals amb responsable tècnic propi. En total, 253 arxius municipals formen part de la XAM actualment.

Enguany, recordem l'inici de l'actuació d'aquells primers arxivers itinerants que van esdevenir pioners a casa nostra, van marcar una línia d'actuació que amb el temps s'ha consolidat i en aquest cas es garanteix un servei d'assistència tècnica in situ i de forma continuada, en municipis menors de 10.000 habitants, que facilita la gestió, la conservació, l'accés i la difusió del patrimoni documental local.

La XAM fa 20 anys

En el 2024 es compleixen 20 anys de l'existència de la XAM que la Diputació de Barcelona assisteix els ajuntaments de la província per tal de garantir la correcta gestió del seu patrimoni documental local.

Durant el 2024 hem organitzat diverses accions com la publicació de càpsules divulgatives i una exposició virtual per donar a conèixer l'acció dels arxius municipals al servei de la ciutadania.

Per celebrar aquestes dues dècades d'existència, la XAM presenta un seguit d'accions –recollides en el web XAM 20 anys (<https://www.diba.cat/web/opc/xam-20-anys>)-, que reivindiquen el servei públic dels arxius municipals i volen posar en valor el patrimoni documental, així com la professionalitat i l'experiència dels arxivers i arxiveres. L'objectiu final és transmetre que arxivers i arxiveres realitzen una funció social de primer ordre, com a gestors de documents i també com a garants de la memòria dels municipis, la seva identitat i la seva història.

**3 - 9
DE JUNY
2024**

**SOM PRESENT,
SOM HISTÒRIES:
20 ANYS DE
LA XARXA D'ARXIVS
MUNICIPALS**

**SETMANA
INTER
NACIONAL
DELS
ARXIVS**

**#SIA2024
#DIA2024
#IAW2024
#XAM20ANYS**

SIA XAM 20 anys

Càpsules per difondre la feina dels arxivers i arxiveres

Al llarg de l'any, la XAM està presentant les càpsules "Històries dels arxivers i arxiveres" amb una sèrie de vídeos on s'expliquen els valors i la funció social dels arxius municipals, a través d'històries viscudes pels arxivers i arxiveres de la XAM en aquest període de temps, per entendre la feina que duen a terme.

Patricia Álvarez arxivera itinerant. Arxiu Municipal del Pla del Penedés

La primera d'aquestes càpsules ha estat dedicada a les revistes que entre 1934 i 1936 van escriure i imprimir els alumnes d'Olèrdola, inspirats pels mestres republicans, Ramon Costa i Josep Santaulària, seguidors de la tècnica Freinet, i que arran d'una consulta feta a l'Arxiu Municipal d'Olèrdola l'any 2011 es van recuperar amb la intervenció de l'arxiver itinerant de la Diputació de Barcelona.

La consulta la va fer el documentalista Sergi Bernal, a propòsit dels seus treballs sobre el mestre republicà Antoni Benaiges, figura recuperada i enaltida pel documental "El retratista", l'espectacle "El mar: Visió d'uns nens que no l'han vist mai" i la pel·lícula "El mestre que va prometre el mar".

Al llarg de l'any s'han anat publicant diferents càpsules en què es visiten arxius diversos, com l'Arxiu Municipal de Sant Pere de Ribes, on un grup de persones grans del municipi col·laboren de forma periòdica amb l'arxiu per descriure fotografies antigues; la recuperació dels plànols de dos equipaments de Begues, per part del seu arxiu municipal; la recuperació d'uns pergamins de gran valor dut a terme a l'Arxiu Municipal de les Masies de Voltregà, etc. Vegeu-les a: Històries d'arxivers i arxiveres – Patrimoni cultural – Diputació de Barcelona (<https://www.diba.cat/web/opc/histories-d-arxivers-i-arxiveres>)

David Molet, arxiver itinerant. Arxiu Municipal de Tona

Exposició virtual *Som 250*

Coincidint amb la Setmana Internacional dels Arxius, es va presentar l'exposició virtual "Som 250" per mostrar des de dins els arxius de la XAM així com la seva evolució durant aquests 20 anys. Vegeu: Som 250 – Exposicions – Diputació de Barcelona (<https://www.diba.cat/web/exposicions/-/som-250>)

By continuing to browse this site, you agree to our [use of cookies \(https://aboutcookies.com/\)](https://aboutcookies.com/).

Acompanyant l'exposició, s'estrenà un vídeo sobre el dia a dia d'un membre de l'equip d'arxivers itinerants de l'OPC per donar a conèixer a la ciutadania aquest perfil professional dels arxius municipals de la XAM. Vegeu: Som 250 (<https://www.diba.cat/ca/web/exposicions/-/som-250>)

Els reptes de futur de la XAM

Han passat ja 32 anys des d'aquell llunyà 1992 en què s'inicià el suport als ajuntaments per organitzar els arxius municipals i 20 anys de la creació de la XAM. Hem avançat molt i n'estem satisfets, però encara tenim molts reptes per completar com, endegar l'organització d'arxius municipals que encara no s'hi ha actuat, consolidar l'administració electrònica de bracet amb la gestió documental, continuar amb la digitalització dels arxius i dels serveis arxivístics sense oblidar la funció de conservació, millorar encara més les tasques dels tècnics i tècniques dels arxius a través de la formació continuada i, en definitiva, fer extensiu i potenciar, de forma eficient i eficaç, l'accés, la transparència, la difusió i la memòria dels arxius municipals en l'àmbit territorial de la demarcació de Barcelona. Tots aquests objectius i reptes els tindrem més a l'abast si som capaços de treballar en equip i en xarxa, entre tots i totes!

[Share](#)[Tweet](#)[Email](#)[Share](#)

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Comentari *

Nom *

By continuing to browse this site, you agree to our [use of cookies \(https://aboutcookies.com/\)](https://aboutcookies.com/).

Correu electrònic *

Lloc web

 Desa el meu nom, correu electrònic i lloc web en aquest navegador per a la pròxima vegada que comenti.

Envia un comentari

PATROCINADORS INSTITUCIONALS

<http://www.nubilum.es><https://www.vidimus.net/><https://www.c-doc.net/><https://artyplan.com/ca/serveis-i-gestio-documental/><https://arxivers.com/>

Associació de Professionals de l'Arxivística
i la Gestió de Documents de Catalunya

f (<https://www.facebook.com/Associaci%C3%B3-dArxivers-de-Catalunya-222312877835373/>)

(https://twitter.com/AAC_GD)

(<https://www.youtube.com/channel/UCJDSPT0xC50EoT6M8mDzbXw>)

